

# שלוש הרמות של ההתנהגות החברתית

במהלך הלמידה של ההכנה לדירור מחוץ לבית ההורים מודגש טיפוח האוטונומיה של המתבגרים לקראת חיים של איכות. כמו בתכנית לחינוך חברתי ובתכנית להכנה לעבודה גם בהכנה לדירור מושם דגש בשילוב שלוש הרמות של ההתנהגות החברתית:

## 1. רמה ביצועית

ידע ביצועי שבו נכללות המיומנויות הנחוצות להסתגלות לסביבה הפיזית, וכן מיומנויות הקשורות בדירור עצמאי המסייעות להסתגלות לבית ולקהילה שבה חי האדם הבוגר. בדירור הכוונה למיומנויות כמו ניקיון הבית, הכנת ארוחות, קניות, הפעלת מכשירים בבית, נידות, התמצאות במוסדות הקהילה, התמצאות במקורות התמיכה, דרכים לניהול שיח וכו'.

## 2. רמה נורמטיבית

הפעלת שיקול דעת מתי, היכן ואיך ראוי להשתמש בביצועים הנלמדים. שיקול הדעת בא לידי ביטוי בסיטואציות משתנות למשל: מה לעשות אם בשעת לילה מאוחרת משודרת בטלוויזיה תכנית שאני רוצה כל כך לראות אבל כמה מהדיירים ישנים; איך מחלקים את העבודה בין הדיירים על פי רצונותיהם ויכולותיהם ולשביעות רצונם; מה עושים כאשר כמה מהדיירים רוצים לערוך מסיבה ולהזמין אורחים ולאחרים זה מפריע; איך נוהגים בשכנים; איך מתחשבים בבן הזוג לחדר; מה עושים כאשר כל אחד מן הדיירים רוצה לאכול בזמן אחר וכו'.

ההתנהגות הנורמטיבית מעוגנת בתרבות שהאדם חי בה. למעשה, מוסכמות חברתיות הן הקובעות את ההתנהגות בכל חברה, ובתוך החברה – בכל עדה ועדה. אחד הקשיים העלולים להיות במגורים משותפים הוא שהדיירים השותפים לדירה מגיעים מכמה תרבויות ומעדות שונות. הם מביאים אתם מנהגים, נורמות וערכים אשר לעתים הם מנוגדים אלו לאלו בתחומים כמו קשרים עם בני המין השני, דרכי בילוי שעות הפנאי, שעות מנוחה, ארוחות וטעמים, יחסים בין אישיים, תקשורת עם שכנים, מקומו של היחיד בקבוצה ובמשפחה וכו'.

לפיכך, הנושאים בתכנית ההכנה לדיור מתמקדים בדיונים קבוצתיים שמטרתם להכיר נורמות שונות ולגשר על השונות

### 3. רמה ערכית

ההכרעה הערכית נשענת על מערכת ערכים המציבה סולם קדימויות לפרט, לפיהן הוא עושה את בחירותיו.

ההתנהגות הערכית נלמדת בהקשר חברתי כאשר הלומד מודע לעצמו ומסוגל לכוון את מעשיו על פי מטרה שהציב לעצמו, בעל משמעות עצמית ויכולת הערכה של מעשיו.

מטרת ההכנה לדיור משותף היא לפתח אצל המתבגר את היכולת לחיות חיים משותפים, להתחשב באחרים ולוותר ועם זאת לשמור על פרטיותו. התלמיד לומד להיות אחראי, ליזום, להשתתף בדיונים ובהחלטות, לבחור, להגיע לידי החלטות קבוצתיות בדרכים דמוקרטיות, להיות שותף פעיל, להיות אוטונומי בחברה רב־גונית.

שלוש הרמות – הביצועית הנורמטיבית והערכית משולבות זו בזו, ואי־אפשר להפריד ביניהן.

**בתכנית זו מפורט כל נושא בשלוש הרמות.** המורה מוזמן להוסיף נושאים ולשקול מהם הנושאים המתאימים לתלמידים. הדרך המומלצת להפנים את שלוש הרמות היא המודל החינוכי של הדיונים הקבוצתיים – **מעגל ההפנמה.**